

Kriminologické aspekty trestných činů z nenávisti

Abstrakt

Pojem trestné činy z nenávisti označuje soubor trestných činů, které jsou spáchány z předsudečné pohnutky vůči skupině osob pro jejich podstatnou osobnostní charakteristiku, jakou je např. národnost, víra nebo sexuální orientace. Aktuálnost tématu pramení z faktu, že související společenské jevy jako je rasismus, xenofobie, radikalizace nebo diskriminace menšin zdaleka nejsou ani v západní společnosti uspokojivě vyřešeny. Základním cílem této diplomové práce je poskytnout čtenáři systematický kriminologický náhled na trestné činy z nenávisti na území České republiky.

Z hlavních zjištění práce lze uvést následující: koncept trestných činů z nenávisti stále není v teorii ani legislativě sjednocen z hlediska chráněných charakteristik, což se negativně promítá do zkoumání i kontroly této kriminality. Stav registrované kriminality se pohybuje v řádu necelých 200 trestných činů za rok, její trend je ústupný a v její struktuře převažuje nenásilná forma; bohužel je doprovázená vysokou latencí. Český pachatel je zpravidla muž recidivista, ve věku rané dospělosti, se základním vzděláním, bez faktického vztahu k extremistickým skupinám. Obětím násilné formy trestných činů z nenávisti je zásadně způsobena intenzivnější újma (zejm. psychického charakteru) než oběti srovnatelné „běžné“ kriminality.

V rámci kriminální etiologie byly identifikovány faktory zahrnující socioekonomické nedostatky pachatelů, změny hodnot společnosti, přebírání předsudků, tendence k idealizaci vlastní sociální skupiny a ke stereotypizaci cizích skupin a disociální osobnost pachatele. Represivní forma kontroly je značně limitována vysokou latencí kriminality a vysokou redukcí trestního stíhání, řešením praxe je odborné vzdělávání orgánů činných v trestním řízení. Preventivní forma kontroly by měla klást důraz na vzdělávání mladistvých, spolupráci širší veřejnosti s bezpečnostními složkami, budování důvěry obětí k příslušným státním orgánům, a monitoringu extremistických hnutí.

Mezi bohaté zdroje nenávistných projevů v kyberprostoru patří sociální sítě, jejichž kriminogenní faktory byly demonstrovány na jevech jako je incentiva ke sdílení obsahu, personalizace obsahu, fenomén sociálních bublin a tzv. konfirmační zkreslení. V návaznosti na závěry empirických studií byla podpořena hypotéza, že nenávistné projevy „online“ kauzálně ovlivňují i četnost „offline“ trestných činů z nenávisti.

Tyto a další zjištění představují elementární východiska pro holistické porozumění trestným činům z nenávisti a jejich další výzkum.

Klíčová slova: trestné činy z nenávisti, extremismus, kriminologie